

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)
z dnia 15 czerwca 2006 r.*

W sprawie C-28/05

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez College van Beroep voor het bedrijfsleven (Niderlandy) postanowieniem z dnia 18 stycznia 2005 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 stycznia 2005 r., w postępowaniu:

G.J. Dokter,

Maatschap Van den Top,

W. Boekhout

przeciwko

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, J. Malenovský (sprawozdawca), A. Borg Barthet, U. Löhmus i A. Ó Caoimh, sędziowie,

* Język postępowania: niderlandzki.

rzecznik generalny: M. Poiares Maduro,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 grudnia 2005 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu G.J. Dokter przez N.W.A. Tollenaara, advocaat,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez H. Sevenster i C. ten Dam, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez T. van Rijna, F. Erlbachera i M. van Heezik, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 19 stycznia 2006 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Rady 85/511/EWG z dnia 18 listopada 1985 r. wprowadzającej środki wspólnotowe w sprawie zwalczania pryszczy (Dz.U. L 315, str. 11), zmienionej dyrektywą Rady 90/423/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. (Dz.U. L 224, str. 13, zwanej dalej „dyrektywą 85/511”).

- 2) Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy G.J. Dokter, Maatschap Van den Top i W. Boekhout (zwanymi dalej „skarżącymi w postępowaniu przed sądem krajowym”) a Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit w przedmiocie uboju zwierząt należących do skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym.

Ramy prawne

- 3) Artykuł 2 zdanie drugie lit. c)–e) dyrektywy 85/511 zawiera następujące definicje:

„c) »zwierzę zarażone« oznacza zwierzę należące do gatunków podatnych:

— u którego stwierdzono występowanie za życia objawów klinicznych lub zmian patologicznych po śmierci, mogących mieć swoje źródło w pryszczycy,

lub

— u którego oficjalnie stwierdzono pryszczycę po przeprowadzeniu badania laboratoryjnego;

d) »zwierzę podejrzane o zarażenie« oznacza zwierzę należące do gatunków podatnych, wykazujące za życia objawy kliniczne lub zmiany patologiczne po śmierci, które są tego rodzaju, że można zasadnie podejrzewać występowanie pryszczycy;

e) »zwierzę podejrzane o nosicielstwo« oznacza zwierzę należące do gatunków podatnych, które zgodnie z zebraniem wywiadem epidemiologicznym mogło się zetknąć bezpośrednio lub pośrednio z wirusem pryszczycy”.

4 Zgodnie z brzmieniem art. 4 ust. 1 tej dyrektywy:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby w gospodarstwie, posiadającym jedno lub więcej zwierząt podejrzanych o chorobę lub o zarażenie pryszczycą, niezwłocznie podejmowano z urzędu badania mające na celu potwierdzenie występowania choroby lub jej wykluczenie, oraz w szczególności, aby urzędowy lekarz weterynarii pobrał niezbędne próbki lub otrzymał je pobrane do badania laboratoryjnego.

[...]”.

5 Zgodnie z art. 5 tejże dyrektywy, „[g]dy tylko zostanie potwierdzone, że jedno lub kilka zwierząt określonych w art. 2 lit. c) znajduje się na terenie gospodarstwa”, właściwe władze niezwłocznie wprowadzają przewidziane tam środki, a w szczególności zapewniają, aby wszystkie zwierzęta w danym gospodarstwie należące do gatunków podatnych były ubijane na miejscu pod nadzorem urzędowym w taki sposób, by uniknąć jakiegokolwiek ryzyka rozprzestrzeniania się wirusa pryszczycy.

6 Artykuł 11 ust. 1 dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby:

— analizy laboratoryjne mające na celu wykrycie pryszczycy były przeprowadzane przez krajowe laboratorium wskazane w załączniku, który może zostać

zmieniony lub uzupełniony zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 17. Wymienione analizy laboratoryjne mają, w razie konieczności, a zwłaszcza w przypadku pojawienia się choroby po raz pierwszy, ujawniać typ, podtyp czy też, w stosownych przypadkach, mutację danego wirusa, co w razie konieczności może zostać potwierdzone przez laboratorium referencyjne wyznaczone przez Wspólnotę,

[...]”.

7 Zgodnie z brzmieniem art. 13 ust. 1 i 2 tej dyrektywy:

„1. Państwa członkowskie stanowią, że:

— [...]

— manipulowanie wirusem pryszczycy przy badaniach naukowych, diagnozach i/ lub przy produkcji szczepionek odbywa się wyłącznie w zatwierdzonych zakładach i laboratoriach, wymienionych w załącznikach A i B.

— [...]

— zakłady i laboratoria określone w tiret drugim są zatwierdzane jedynie wtedy, gdy spełniają minimalne normy zalecane przez FAO dla laboratoriów pracujących nad wirusami pryszczycy *in vitro* oraz *in vivo*.

2. Biegli lekarze weterynarii z Komisji, we współpracy z właściwymi władzami państw członkowskich, przeprowadzają kontrole na miejscu, aby mieć pewność, że systemy bezpieczeństwa zastosowane w zakładach i laboratoriach określonych w załącznikach A i B odpowiadają minimalnym normom FAO.

Komisja przeprowadza te kontrole co najmniej raz w roku [...].

[...]”.

- 8 W załączniku B do dyrektywy 85/511, zatytułowanym „Krajowe laboratoria uprawnione do zajmowania się żywym wirusem pryszczycy”, w rubryce „Niderlandy” znajduje się „Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad”.
- 9 Regularne uaktualnianie wykazu laboratoriów wymienionych w powyższym załączniku następuje, na podstawie art. 13 ust. 2 zdanie drugie dyrektywy 85/511, zgodnie z procedurą komitologii przewidzianą w art. 17 tej dyrektywy. W ramach tej procedury Komisja Wspólnot Europejskich przedkłada projekt środków, które mają zostać przyjęte, Stałemu Komitetowi Weterynaryjnemu złożonemu z przedstawicieli państw członkowskich oraz, w odpowiednich przypadkach, Radzie Unii Europejskiej.
- 10 Zgodnie z brzmieniem motywu trzeciego dyrektywy 90/423:

„badania dotyczące zwalczania pryszczycy prowadzone przez Komisję wykazały [...], że istnieje ryzyko związane z manipulowaniem wirusem w laboratoriach, spowo-

dowane możliwością jego przedostania się na miejscowe podatne zwierzęta oraz ryzyko związane z używaniem szczepionki, jeżeli procedury dezaktywacji nie zapewnią, że będzie bezpieczna”.

- 11 Artykuł 10 ust. 1 dyrektywy Rady 90/425/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. dotyczącej kontroli weterynaryjnych i zootechnicznych mających zastosowanie w handlu wewnątrzspółnotowym niektórymi żywymi zwierzętami i produktami w perspektywie wprowadzenia rynku wewnętrznego (Dz.U. L 224, str. 29) stanowi:

„Każde państwo członkowskie powiadomi niezwłocznie pozostałe państwa członkowskie i Komisję o ognisku choroby na jego terytorium, poza ogniskami chorób określonych w dyrektywie [Rady] 82/894/EWG [z dnia 21 grudnia 1982 r. w sprawie zgłaszania chorób zwierząt we Wspólnocie (Dz.U. L 378, str. 58)], chorób odzwierzęcych, chorób lub innych prawdopodobnych przyczyn powodujących poważne zagrożenie dla zdrowia zwierząt lub ludzi.

Państwo członkowskie wysyłki niezwłocznie przeprowadzi kontrolę lub wdroży środki ostrożności przewidziane w zasadach wspólnotowych, w szczególności wyznaczy strefy buforowe przewidziane w tych zasadach lub przyjmie inne środki, które uzna za stosowne.

[...]”.

- 12 Zgodnie z brzmieniem motywu czwartego decyzji Komisji 2001/246/WE z dnia 27 marca 2001 r. określającej warunki zwalczania i eliminacji pryszczycy

w Niderlandach w zastosowaniu art. 13 dyrektywy 85/511/EWG (Dz.U. L 88, str. 21) [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie dalsze cytaty z tej decyzji]:

„Poza środkami przyjętymi w ramach dyrektywy 85/511/EWG Niderlandy wprowadzają, tytułem środków ostrożności, zapobiegawczy ubój zwierząt podatnych w gospodarstwach usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstw zarażonych lub podejrzanych, biorąc pod uwagę sytuację epidemiologiczną oraz wysokie zagęszczenie zwierząt podatnych w niektórych częściach kraju”.

13 Zgodnie z art. 1 tej decyzji:

„W rozumieniu niniejszej decyzji stosuje się następujące definicje:

1) »Zapobiegawczy ubój« oznacza uśmiercenie zwierząt podatnych w gospodarstwach usytuowanych w określonym promieniu wokół gospodarstw objętych ograniczeniami, o których mowa w art. 4 lub 5 dyrektywy 85/511/EWG.

[...]

2) »Szczepienia wygaszające« oznaczają szczepienia interwencyjne zwierząt należących do gatunków podatnych z niektórych gospodarstw usytuowanych w określonym okręgu, stanowiącym strefę szczepień, wykonywane wyłącznie w związku z zapobiegawczym ubojem, określonym w ust. 1.

[...]”.

14 Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej decyzji:

„1. Bez uszczerbku dla przepisów dyrektywy Rady 85/511/EWG, a w szczególności dla art. 4, 5 i 9 tej dyrektywy, Niderlandy mogą zastosować szczepienia wygaszające przy zachowaniu warunków określonych w załączniku”.

15 Załącznik ten stanowi w szczególności, że „okręg, w którym powinny być wykonane szczepienia wygaszające” odpowiada okręgowi o promieniu do dwóch kilometrów wokół gospodarstwa objętego ograniczeniami, o których mowa w art. 4 lub 5 dyrektywy 85/511. Poza tym strefa szczepień powinna zostać usytuowana w częściach terytorium Niderlandów określonych w załączniku do decyzji Komisji 2001/223/WE z dnia 21 marca 2001 r. dotyczącej niektórych środków ochronnych w odniesieniu do pryszczycy w Niderlandach (Dz.U. L 82, str. 29), to jest w prowincjach Gelderland, Overijssel, Flevoland i Noord-Brabant.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

16 Po uzyskaniu przez władze niderlandzkie informacji o podejrzeniu pryszczycy w gospodarstwie Teunissen, znajdującym się niespełna dwa kilometry od gospodarstw skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym, w dniach 20 i 22 marca 2001 r. grupa specjalistów z Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (krajowej inspekcja bydła i mięsa, zwanej dalej „RVV”) przystąpiła do inspekcji tego gospodarstwa oraz pobrała liczne próbki, które zostały wysłane do analizy laboratoryjnej do ID-Lelystad BV (zwanego dalej „ID-Lelystad”). Grupa ta przeprowadziła również badania kliniczne, ubój czternastu zwierząt oraz, w dniu 27 marca 2001 r., ewakuację gospodarstwa.

- 17 W dniu 28 marca 2001 r. ID-Lelystad skierowało do RVV faks, w którym poinformowało, że próbki pochodzące z gospodarstwa Teunissen okazały się pozytywne.
- 18 W konsekwencji dyrektor RVV uznał gospodarstwo Teunissen za zarażone i decyzjami z dnia 29 marca 2001 r. powiadomił skarżących w postępowaniu głównym, że wszystkie zwierzęta parzystokopytne znajdujące się w ich gospodarstwach muszą zostać uznane za podejrzane o nosicielstwo z powodu stwierdzenia w pobliżu przypadku pryszczycy. W następstwie tych decyzji, po oddaleniu wniosków o wstrzymanie ich wykonalności złożonych przez skarżących, podjęto działania mające na celu zwalczanie wirusa w należących do nich gospodarstwach, to znaczy, w pierwszej kolejności, szczepienie zwierząt, a następnie — ubój.
- 19 Odwołania od powyższych decyzji wniesione przez skarżących w postępowaniu przed sądem krajowym do dyrektora RVV zostały oddalone. Wnieśli oni zatem do sądu odsyłającego skargę na decyzję o oddaleniu odwołań.
- 20 Skarżący w pierwszej kolejności podnieśli, że dyrektor RVV nie mógł oprzeć decyzji z dnia 29 marca 2001 r. wyłącznie na treści faksu przesłanego przez ID-Lelystad, informującego o wynikach analiz laboratoryjnych. Powinien był bowiem zażądać dokumentacji laboratoryjnej, zbadać ją i sprawdzić, czy laboratorium to przeprowadziło analizy w sposób prawidłowy. Ponadto, opierając decyzje z dnia 29 marca 2001 r. na analizie przeprowadzonej przez ID-Lelystad, dyrektor RVV naruszył przepisy dyrektywy 85/511, ponieważ ID-Lelystad nie jest wymienione w załączniku B do tej dyrektywy, a zatem nie jest laboratorium w rozumieniu jej art. 11 ust. 1 tiret pierwsze i art. 13 ust. 1 tiret drugie. W załączniku tym wymieniony jest Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad (zwany dalej „CDI”), będący podmiotem innym niż ID-Lelystad, który ma inną nazwę i formę prawną.

21 Dyrektor RVV podniósł, że był związany wynikami przekazanymi przez laboratorium i nie mógł sprawdzić ich prawidłowości. Nie przysługiwała mu zatem żadna swoboda uznania co do stwierdzenia pryszczycy w przedmiotowym gospodarstwie. Dlatego też, gdy tylko obecność wirusa została stwierdzona przez laboratorium, miał on obowiązek podjąć działania w celu zwalczania tej choroby. Dyrektor RVV stwierdził następnie, że załącznik B do dyrektywy 85/511 należy interpretować w ten sposób, iż obejmuje on również ID-Lelystad. W rzeczywistości przekształcenie CDI w ID-Lelystad spowodowane było jedynie zmianą formy prawnej. Chodzi o to samo laboratorium, działające od 1995 r., z siedzibą pod tym samym adresem, wyposażone w ten sam sprzęt i wykonujące te same zadania.

22 W tych okolicznościach College van Beroep voor het bedrijfsleven postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy wynikający z art. 11 ust. 1 tiret pierwsze w związku z art. 13 ust. 1 tiret drugie dyrektywy 85/511 [...] obowiązek państw członkowskich zapewnienia, aby analizy laboratoryjne mające na celu wykrycie pryszczycy były przeprowadzane przez laboratoria wskazane w załączniku B tej dyrektywy, jest bezpośrednio skuteczny?

2) a) Czy art. 11 ust. 1 dyrektywy 85/511 należy interpretować w ten sposób, że z faktem, iż pryszczycza zostanie stwierdzona przez laboratorium niewskazane w załączniku B do dyrektywy 85/511/EWG, należy wiązać skutki prawne?

b) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie 2a):

Czy art. 11 ust. 1 dyrektywy 85/511 ma na celu ochronę interesów podmiotów prawa takich jak [...] [skarżący w postępowaniu przed sądem

krajowym]? Jeżeli nie, to czy takie podmioty prawa mogą powoływać się na ewentualne naruszenie przez władze państw członkowskich obowiązków wynikających z tego przepisu?

- c) Jeżeli z odpowiedzi na pytanie 2b) wynikać będzie, że podmioty prawa mogą powołać się na art. 11 ust. 1 dyrektywy 85/511:

Jakie skutki prawne należy wiązać ze stwierdzeniem pryszczycy przez laboratorium, które nie jest wskazane w załączniku B do tej dyrektywy?

- 3) Czy załącznik B do dyrektywy 85/511 z uwzględnieniem postanowień art. 11 i 13 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że wzmianka »Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad« może lub musi obejmować także ID-Lelystad BV?
- 4) Jeżeli z odpowiedzi na powyższe pytania wynikać będzie, że pryszczycy może zostać stwierdzona przez laboratorium, które nie jest wskazane w załączniku B dyrektywy 85/511/EWG, lub że załącznik B dyrektywy 85/511/EWG należy interpretować w ten sposób, że wzmianka »Centraal Diergeneeskundig Instituut, Lelystad« może lub musi obejmować także ID-Lelystad BV:

Czy dyrektywę 85/511 należy interpretować w ten sposób, że stanowi ona, iż krajowy organ administracji uprawniony do wydawania decyzji jest związany wynikami analizy przeprowadzonej przez laboratorium wskazane w załączniku B do tej dyrektywy, czy też, jeżeli z odpowiedzi na pytanie 2a) wynika, że organ administracyjny może oprzeć działania w celu zwalczania pryszczycy również na wynikach pochodzących z laboratorium niewskazanego w załączniku B do dyrektywy, jest on związany wynikami tego laboratorium, lub czy określenie

wiążącego charakteru wchodzi w zakres autonomii proceduralnej państwa członkowskiego, w związku z czym sąd, przed którym toczy się postępowanie główne, jest zobowiązany do zbadania, czy właściwe przepisy mają zastosowanie, niezależnie od tego, czy analizy laboratoryjne są przeprowadzane na podstawie obowiązku wynikającego z prawa wspólnotowego lub krajowego, oraz czy stosowanie krajowych procedur nadmiernie nie utrudnia lub praktycznie uniemożliwia wykonanie przepisów wspólnotowych?

- 5) Jeżeli z odpowiedzi na pytanie 5 będzie wynikało, że kwestia zakresu związania władz krajowych wynikami laboratoryjnymi jest uregulowana przez dyrektywę 85/511:

Czy władze krajowe są bezwzględnie związane wynikiem analizy laboratoryjnej mającej na celu wykrycie przyszczy? Jeżeli nie, to jaki zakres swobody uznania dyrektywa 85/511 pozostawia władzom krajowym?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego, drugiego i trzeciego

- 23 Zwracając się z tymi pytaniami, które powinny być rozważane łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, po pierwsze, jakiego rodzaju zmiany danych dotyczących laboratorium wymienionego w załączniku B do dyrektywy 85/511, które nie zostały dokonane zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 17 tej dyrektywy, powodują utratę przez nie statusu laboratorium w rozumieniu wskazanego załącznika, a po drugie, czy właściwe władze krajowe mogą oprzeć

działania w celu zwalczania pryszczycy na wynikach analiz przeprowadzonych przez laboratorium, które nie ma tego statusu. Ponadto sąd odsyłający pyta, czy dyrektywa ta stoi na przeszkodzie podejmowaniu przez państwo członkowskie, w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym, działań w celu zwalczania pryszczycy w oparciu o wyniki pochodzące z laboratorium niewpisanego do wspomnianego wyżej załącznika, czy podmioty prawa mogą następnie powoływać się przed sądem krajowym na takie naruszenie zasad dyrektywy 85/511 oraz czy naruszenie to pociąga za sobą skutki prawne.

24 Na wstępie należy podnieść, że w dniu 27 marca 2001 r., a więc dwa dni po wydaniu spornych decyzji przez władze krajowe, Komisja wydała decyzję 2001/46, opartą na art. 10 dyrektywy 90/425. Decyzją tą Komisja zezwoliła na szczepienia wygaszające oraz zapobiegawczy ubój zwierząt, przy czym ten ostatni środek przewidywał zgodnie z art. 1 tejże decyzji ubój zwierząt podatnych w gospodarstwach znajdujących się w określonym promieniu wokół gospodarstw podlegających ograniczeniom zdefiniowanym w art. 4 lub 5 dyrektywy 85/511. Zgodnie z motywem czwartym tej decyzji, poza środkami podjętymi w ramach dyrektywy 85/511, Królestwo Niderlandów rozpoczęło, tytułem środków ostrożności, zapobiegawczy ubój zwierząt podatnych w gospodarstwach usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstw „zarażonych lub podejrzanych” (zob. wyrok z dnia 10 marca 2005 r. w sprawach połączonych C-96/03 i C-97/03 Tempelman i van Schaijk, Rec. str. I-1895, pkt 37 i 38).

25 Na mocy decyzji 2001/46 w związku z art. 10 dyrektywy 90/425, jak również art. 4 i art. 2 lit. d) i e) dyrektywy 85/511, właściwe władze niderlandzkie zostały upoważnione do przeprowadzenia, po szczepieniach wygaszających, uboju zwierząt podatnych w gospodarstwach usytuowanych w okręgu dwóch kilometrów wokół gospodarstwa, w którym znajdowało się albo zwierzę podejrzane o zarażenie, czyli zwierzę wykazujące za życia objawy kliniczne lub — po śmierci — zmiany patologiczne tego rodzaju, że można było zasadnie podejrzewać występowanie pryszczycy, albo zwierzę podejrzane o nosicielstwo, czyli zwierzę, które zgodnie z zebranymi informacjami epidemiologicznymi mogło się zetknąć bezpośrednio lub pośrednio z wirusem pryszczycy.

- 26 Zatem decyzja 2001/246 nie wymaga, aby informacje dotyczące gospodarstwa, w którym znajduje się zwierzę podejrzane o zarażenie lub nosicielstwo, opierały się wyłącznie na wynikach pochodzących z laboratoriów wyszczególnionych w załączniku B do dyrektywy 85/511. Stąd okoliczność, że informacje te zostały przekazane przez laboratorium, które nie ma takiego statusu, nie wpływa na zgodność podjętych działań z prawem wspólnotowym.
- 27 Poza tym w pkt 40 ww. wyroku w sprawie Tempelman i van Schaijk Trybunał stwierdził, że dyrektywa 85/511 nie może być interpretowana w taki sposób, iż przewidziane w niej działania nie mogą być uzupełnione aktami wspólnotowymi bądź krajowymi wydanymi na podstawie dyrektywy 90/425. Tymczasem decyzja 2001/46 stanowi akt wspólnotowy oparty między innymi na art. 10 tej ostatniej dyrektywy.
- 28 Do sądu odsyłającego należy dokonanie oceny, czy w świetle okoliczności faktycznych powołanych w pkt 16 niniejszego wyroku władze krajowe podjęły w omawianej sprawie działania odpowiadające warunkom przewidzianym w decyzji 2001/246. Jeżeli tak, to z powyższych uwag wynika, że skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym nie mogliby powoływać się na naruszenie art. 11 ust. 1 i art. 13 ust. 1 dyrektywy 85/511, a prawo wspólnotowe nie stałoby na przeszkodzie podjęciu tych działań.
- 29 Należy jeszcze zbadać, czy skarżący mogliby oprzeć się na powyższych przepisach, w przypadku gdyby decyzja władz niderlandzkich o uznaniu zwierząt parzystokopytnych znajdujących się w ich gospodarstwach za podejrzane o nosicielstwo z powodu stwierdzenia przypadku pryszczycy w gospodarstwie Teunissen i o zarządzeniu uboju wszystkich tych zwierząt nie mogłaby opierać się na decyzji 2001/46.
- 30 Zgodnie z art. 11 ust. 1 tiret pierwsze i art. 13 ust. 1 tiret drugie dyrektywy 85/511 państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, aby manipulowanie wirusem pryszczycy przy diagnozach odbywało się wyłącznie w zatwierdzonych laboratoriach, wymienionych w załączniku B do tej dyrektywy.

- 31 Jedyne dane, jakie wspomniany załącznik podaje w celu wskazania tych laboratoriów to, co do zasady, nazwa i miejscowość siedziby, czyli — jeśli chodzi o Niderlandy — „Centraal Diergeneeskundig Instituut” i „Lelystad”. Dyrektywa przewiduje ponadto w art. 17 jedną procedurę dla dokonywania wszelkich zmian powyższych danych.
- 32 Zgodnie z wyjaśnieniem zawartym w motywie trzecim dyrektywy 90/423 procedura ta, jak i wyżej wskazane przepisy art. 11 i 13, znajdują uzasadnienie w fakcie istnienia ryzyka związanego z manipulowaniem wirusem w laboratoriach spowodowanego możliwością przedostania się wirusa na miejscowe podatne zwierzęta. Wniosek ten znajduje ponadto potwierdzenie w decyzji Komisji 2003/11/WE z dnia 10 stycznia 2003 r. zmieniającej dyrektywę 85/511 (Dz.U. L 7, str. 82), zgodnie z którą „[z]aprzestanie rutynowego szczepienia przeciwko wirusowi pryszczycy na terenie Wspólnoty w roku 1991 podwyższyło podatność stad Wspólnoty na tę chorobę. Dlatego też konieczne jest zapewnienie bezpiecznych warunków pracy laboratoriom, które zajmują się tym wirusem, tak aby zapobiec rozprzestrzenianiu się wirusa, który mógłby zagrozić stadom Wspólnoty”.
- 33 Dlatego diagnozowanie tej choroby powinno być dokonywane przez odpowiedzialne laboratoria, przez co należy rozumieć laboratoria, których rzetelność bada się przed ich wpisaniem do wspomnianego załącznika oraz, w razie konieczności, przy wpisywaniu tam zmian, które ich dotyczą.
- 34 Niemniej jednak powyższy wymóg wpisu musi być rozważany w świetle głównego celu dyrektywy 85/511, jakim jest skuteczne zwalczanie pryszczycy (zob. ww. wyrok w sprawie Tempelman i van Schaijk, pkt 35), który wymaga w szczególności podjęcia określonych działań po wystąpieniu tej choroby. Z uwagi na powyższe należy podnieść, że dla skutecznego zwalczania pryszczycy niezbędne jest, by władze publiczne miały, między innymi, możliwość zlecenia w odpowiednim czasie diagnozy w celu wykrycia tej choroby.

- 35 Jeśli zaś brak wpisania do załącznika B do dyrektywy 85/511 zmian dotyczących wymienionego tam laboratorium prowadziłyby zawsze do utraty przez nie statusu laboratorium wpisanego, władze krajowe byłyby zobowiązane, z uwagi na powołane art. 11 i 13, do niezlecenia już temu laboratorium przeprowadzania badań aż do chwili wpisania zmian. Tego rodzaju wymóg prowadziłyby do formalizmu, który mógłby uniemożliwić władzom krajowym korzystanie z najbliższego laboratorium w celu wykrycia wirusa w odpowiednim czasie, co byłoby sprzeczne z celem dyrektywy, jakim jest skuteczne zwalczanie pryszczycy.
- 36 Dlatego też wymóg wpisania zmian nie może rozciągać się ponad to, co niezbędne dla ochrony interesów, które ma on zabezpieczać, czyli dla zapobiegania ryzyku rozprzestrzeniania się wirusa w czasie analiz laboratoryjnych.
- 37 Należy zatem w każdym przypadku ocenić, czy zmiany, które zaszły, mogą mieć niekorzystny wpływ na bezpieczeństwo danego laboratorium, to znaczy, czy zwiększają ryzyko zarażenia miejscowych zwierząt podatnych. Jeżeli nie, laboratorium to nie może, pomimo zmiany jego danych, stracić statusu laboratorium wpisanego do wykazu w załączniku B do dyrektywy 85/511.
- 38 Tak będzie zwłaszcza w przypadku, gdy zmiany dotyczące nazwy lub formy prawnej tego laboratorium mają charakter czysto formalny i nie mają wpływu na jego bezpieczeństwo i wiarygodność, w szczególności gdy pracownicy, budynki i wyposażenie laboratorium pozostają co do istoty niezmienione.
- 39 Dlatego też, wbrew temu, co podnoszą skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym, nie ma znaczenia okoliczność, że na mocy przepisów krajowych laboratorium będzie pod względem prawnym innym podmiotem od wpisanego do wykazu w załączniku B, uwzględniając dokonane zmiany.

- 40 W niniejszej sprawie bezsporne jest, że ID-Lelystad zostało utworzone na bazie CDI w następstwie serii połączeń i przejęć. Skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym twierdzą, że dla celów stosowania dyrektywy 85/511 ID-Lelystad nie może być utożsamiane z CDI, uzasadniając, między innymi, że chodzi tu o dwa podmioty prawa, które nie mają takiej samej formy prawnej, oraz że CDI zobowiązane było, w przeciwieństwie do ID-Lelystad, do ujawniania dokumentacji wewnętrznej dotyczącej spraw, którymi się zajmowało, a także, że w odróżnieniu od ID-Lelystad CDI podlegało kompetencjom właściwego ministra.
- 41 Jednakże — nawet jeśli w ramach odesłania prejudycjalnego to do sądu krajowego należy ocena, czy z uwzględnieniem uwag podanych w pkt 30–39 niniejszego wyroku, ID-Lelystad pomimo dokonanych zmian powinien być uważany za laboratorium, o którym mowa w art. 11 ust. 1 i art. 13 ust. 1 dyrektywy 85/511 — Trybunał, do którego sąd krajowy zwrócił się o udzielenie pomocnych odpowiedzi, jest właściwy dla przedstawienia wskazówek — opartych na aktach postępowania przed sądem krajowym, jak również na uwagach przedstawionych mu na piśmie oraz ustnie — umożliwiających sądowi krajowemu wydanie orzeczenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 marca 1996 r. w sprawie C-278/93 Freers i Speckmann, Rec. str. I-1165, pkt 24 oraz z dnia 11 września 2003 r. w sprawie C-77/02 Steinicke, Rec. str. I-9027, pkt 59).
- 42 W tym zakresie do sądu odsyłającego należeć będzie również uwzględnienie stanowiska Komisji, ponieważ na mocy art. 13 ust. 2 dyrektywy 85/511 jest ona uprawniona do przeprowadzania okresowych kontroli w celu sprawdzenia systemów bezpieczeństwa stosowanych w laboratoriach wymienionych w powołanym załączniku B oraz ma szczególne obowiązki w ramach procedury przewidzianej w art. 17, mającej właśnie na celu ocenę wiarygodności laboratoriów dla potrzeb stosowania tej dyrektywy.
- 43 Komisja stwierdziła zaś, zarówno w uwagach pisemnych, jak i na rozprawie, że nigdy nie miała wątpliwości co do tożsamości laboratorium ID-Lelystad i że zawsze uważała, iż dokonane zmiany dotyczące CDI i ID-Lelystad miały jedynie charakter formalny.

- 44 Zresztą należy podkreślić, że w okolicznościach sprawy, której dotyczy postępowanie przed sądem krajowym, sam fakt, iż w następstwie połączeń lub przejęć pierwotnego podmiotu staje się on z prawnego punktu widzenia innym podmiotem, nie oznacza, iż poziom bezpieczeństwa tego laboratorium pod względem ryzyka rozprzestrzeniania się wirusa jest odtąd niższy.
- 45 Podobnie należy podnieść, że brak jest związku pomiędzy ryzykiem rozprzestrzeniania się wirusa a spoczywającym na danym laboratorium obowiązkiem ujawniania dokumentacji wewnętrznej dotyczącej spraw, którymi się ono zajmowało.
- 46 Natomiast jeśli chodzi o fakt, że laboratorium nie podlega już kompetencji władz publicznych, nie jest już związane ich poleceniami i nie mogłoby zostać skutecznie zmuszone do przestrzegania obowiązków wynikających z dyrektywy 85/511, to Trybunał nie może z góry wykluczyć niekorzystnego wpływu tego rodzaju zmiany na bezpieczeństwo w zakresie rozprzestrzeniania się wirusa, a w konsekwencji, ewentualnej utraty statusu laboratorium wpisanego do załącznika B do tej dyrektywy. Do sądu krajowego należeć będzie dokonanie oceny, czy w świetle okoliczności faktycznych niniejszej sprawy tego rodzaju zmiana miała niekorzystny wpływ na bezpieczeństwo laboratorium, którego dotyczy postępowanie toczące się przed tym sądem.
- 47 Na wypadek dojścia do wniosku, że uwzględniając powyższe uwagi, ID-Lelystad utraciło status laboratorium wpisanego do załącznika B do dyrektywy 85/511, sąd odsyłający pyta również, czy dyrektywa ta stoi na przeszkodzie podjęciu przez państwo członkowskie, w okolicznościach takich jak w toczącym się przed tym sądem postępowaniu, środków zwalczania pryszczycy w oparciu o wyniki pochodzące z laboratorium niewpisanego do wspomnianego wyżej załącznika, czy podmioty prawa mogą następnie powoływać się przed sądem krajowym na takie naruszenie zasad dyrektywy 85/511 oraz czy naruszenie to pociąga za sobą skutki prawne.

48 W kontekście sprawy toczącej się przed sądem krajowym należy podnieść, że państwa członkowskie mogą, na podstawie art. 10 ust. 1 dyrektywy 90/425, podjąć działania w celu zwalczania pryszczycy, które mają charakter uzupełniający w stosunku do działań przewidzianych dyrektywą 85/511, a zwłaszcza, tak jak w sprawie niniejszej, zalecić ubój zwierząt należących do gospodarstwa sąsiadującego lub znajdujących się w określonym promieniu wokół gospodarstwa, w którym są zarażone zwierzęta (ww. wyrok w sprawie Tempelman i van Schaijk, pkt 52).

49 Niemniej państwa członkowskie mogą podjąć powyższe działania jedynie w poszanowaniu prawa wspólnotowego, zatem do nich należy przestrzeganie celów określonych w obowiązujących przepisach wspólnotowych, zwłaszcza takich jak przewidzianych w dyrektywie 85/511 (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Tempelman i van Schaijk, pkt 31).

50 Jeśli chodzi o tę ostatnią dyrektywę, to należy na wstępie podnieść, że zgodnie z art. 5 w związku z art. 2 akapit drugi lit. c) do właściwych władz należy podjęcie przewidzianych tam działań — a w szczególności uboju wszystkich zwierząt należących do gatunków podatnych — w każdym gospodarstwie, w którym zostanie potwierdzona obecność jednego lub większej liczby zwierząt należących do gatunków podatnych, u których:

— stwierdzono występowanie za życia objawów klinicznych lub zmian patologicznych po śmierci, mogących mieć swoje źródło w pryszczycy,

lub

— oficjalnie stwierdzono pryszczycę po przeprowadzeniu badania laboratoryjnego.

- 51 Biorąc pod uwagę cel, jakim jest skuteczne zwalczanie pryszczycy, należy stwierdzić, że powyższe sposoby diagnozowania powinny być interpretowane szeroko.
- 52 Powołany art. 2 akapit drugi lit. c) posługuje się sformułowaniem „laboratoryjnego” bez żadnego bliższego doprecyzowania, a zatem jego brzmienie nie wskazuje, że przewidziane w nim działania mogą być podjęte wyłącznie w oparciu o wyniki pochodzące z laboratorium wpisanego do wykazu z załącznika B do dyrektywy 85/511.
- 53 Co więcej, przepis ten zobowiązuje do podjęcia działań w celu zwalczania tej choroby w następstwie stwierdzenia u zwierząt objawów klinicznych lub zmian patologicznych po śmierci, „mogących” mieć swoje źródło w pryszczycy. Jednakże wniosek dotyczący wystąpienia wirusa oparty na tego rodzaju metodzie miałby z definicji mniejszą moc dowodową niż badanie przeprowadzone przez laboratorium, nawet jeśli nie zostało ono uznane przez Komisję w ramach procedury z art. 17 dyrektywy 85/511 za laboratorium upoważnione do manipulowania tym wirusem.
- 54 Ponadto, jeśli właściwe władze na podstawie art. 10 ust. 1 dyrektywy 90/425 mają kompetencje do podjęcia działań w celu zwalczania pryszczycy, które mają charakter uzupełniający w stosunku do działań przewidzianych dyrektywą 85/511, to ten uzupełniający charakter oznacza, że właściwe władze mogą podjąć działania analogiczne do przewidzianych w art. 5 dyrektywy 85/511 na podstawie tych samych wyników analiz laboratoryjnych, które są podstawą podjęcia działań przewidzianych w tej dyrektywie, a zatem również na podstawie wyników pochodzących z laboratorium niewymienionego w załączniku B do dyrektywy 85/511.
- 55 Na koniec należy podnieść, że wbrew temu, co twierdzą skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym, przepisy art. 11 ust. 1 tiret pierwsze i art. 13 ust. 1 tiret drugie dyrektywy 85/511 nie podważają powyższego wniosku.

- 56 Należy bowiem przypomnieć, że przepisy te nakładają na państwa członkowskie obowiązek zwracania się o diagnozę do laboratoriów wymienionych we wspomnianym załączniku B, ponieważ manipulowanie wirusem przez inne laboratoria stwarza ryzyko jego rozprzestrzeniania się.
- 57 Dlatego, niezależnie od tego obowiązku, istnieje jeszcze obowiązek niekorzystania, przy podejmowaniu działań w celu zwalczania pryszczycy, z wyników analiz laboratoryjnych dostarczonych wcześniej z naruszeniem tego pierwszego obowiązku, a zatem z ryzykiem rozpowszechnienia wirusa przez laboratorium niewymienione w załączniku. Jeśli właściwe władze mogą naruszyć dyrektywę 85/511, nieprzestrzegając pierwszego z wymienionych obowiązków, naruszenie to nie powoduje konieczności ponownego rozważenia uwag podanych w pkt 50–54 niniejszego wyroku, w których świdczą państwa członkowskie mogą odwołać się do wyników pochodzących z laboratorium niewymienionego w załączniku, w celu podjęcia wskazanych działań.
- 58 Wobec tego nie ma powodu do rozważania kwestii, czy podmioty prawa mogą powoływać się przed sądem krajowym, w okolicznościach takich jak w sprawie głównej, na naruszenie dyrektywy 85/511 będące wynikiem wykorzystania przez władze publiczne wyników pochodzących z laboratorium niewymienionego we wspomnianym załączniku oraz czy tego rodzaju naruszenie pociąga za sobą skutki prawne.
- 59 Biorąc powyższe pod uwagę, na pytania pierwsze, drugie i trzecie trzeba odpowiedzieć, że dyrektywę 85/511 należy interpretować w ten sposób, iż zmiany danych dotyczących laboratorium wymienionego w załączniku B do tej dyrektywy, które nie zostały wpisane zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 17, powodują utratę przez nie statusu laboratorium w rozumieniu wskazanego załącznika tylko wówczas, jeżeli zmiany te mogą mieć niekorzystny wpływ na bezpieczeństwo laboratorium w zakresie ryzyka rozprzestrzeniania się wirusa pryszczycy w czasie przeprowadzanych przez nie analiz i jeżeli zwiększają one w ten sposób ryzyko zarażenia miejscowych zwierząt podatnych. Ponadto dyrektywa 85/511 nie stoi na przeszkodzie podejmowaniu przez państwo członkowskie działań w celu zwalczania

pryszczycy przewidzianych w art. 10 ust. 1 dyrektywy 90/425 w oparciu o wyniki pochodzące z laboratorium, które nie jest wymienione w załączniku B do dyrektywy 85/511.

W przedmiocie pytania czwartego i piątego

- 60 Zwracając się z tymi pytaniami, które powinny być rozważane łącznie, sąd odsyłający zmierza do ustalenia, w jakim zakresie władze krajowe uprawnione do podjęcia działań zwalczania pryszczycy związane są wynikami analizy pochodzącymi z laboratorium, które ma status laboratorium wpisanego do załącznika B do dyrektywy 85/511, a w jakim zakresie są one związane wynikami pochodzącymi z laboratorium, które nie ma takiego statusu, zwłaszcza z powodu jego utraty na przykład ze względu na przyczyny podane w pkt 46 niniejszego wyroku.
- 61 W pierwszej kolejności należy rozważyć sytuację, w której wyniki pochodzą z laboratorium mającego powyższy status.
- 62 Z art. 5 dyrektywy 85/511 wynika, że właściwe władze krajowe zobowiązane są do niezwłocznego podjęcia przewidzianych w nim działań, gdy tylko zostanie potwierdzone, że w danym gospodarstwie znajduje się jedno lub większa liczba zwierząt, u których po przeprowadzeniu analizy laboratoryjnej oficjalnie stwierdzono obecność wirusa pryszczycy.
- 63 Co więcej, inne przepisy, takie jak art. 2 decyzji 2001/46 i art. 10 ust. 1 dyrektywy 90/425 upoważniają wymienione władze do podjęcia działań uzupełniających.

- 64 Ponadto należy przypomnieć, że zwalczanie pryszczycy wymaga szybkiego i skutecznego podjęcia stosownych działań.
- 65 W tym celu dyrektywa 85/511, w szczególności w art. 13, nakłada na laboratoria wpisane do załącznika B ścisłe wymagania dotyczące ich systemów bezpieczeństwa, jak również obowiązek poddawania się okresowym kontrolom biegłych lekarzy weterynarii z Komisji i właściwych władz państw członkowskich. Dlatego też sposób przeprowadzania analiz przez te laboratoria może gwarantować władzom zajmującym się zwalczaniem pryszczycy zaufanie do ich wyników.
- 66 Z uwagi na powyższe należy stwierdzić, że właściwe władze zobowiązane są do uwzględnienia tych wyników i, co do zasady, do przyjęcia działań przewidzianych w dyrektywie 85/511 lub wszelkich innych stosownych działań, biorąc pod uwagę konieczność szybkiego i skutecznego zwalczania pryszczycy.
- 67 Właściwe władze mogą powstrzymać się z natychmiastowym podjęciem tych działań tylko wówczas, gdy mają wskazówki pozwalające na powzięcie poważnych wątpliwości co do wiarygodności wyników pochodzących ze wspomnianych laboratoriów. W takim przypadku mogą one w szczególności zwrócić się o inną diagnozę, która potwierdzi bądź podważy ten wynik.
- 68 Po drugie, należy rozważyć przypadek, w którym wyniki pochodzą z laboratorium niemającego statusu laboratorium wpisanego do załącznika B do dyrektywy 85/511.
- 69 Z pkt 54 niniejszego wyroku wynika, że właściwe władze nie mogą zaniechać stosownych działań tylko z tego powodu, że obecność pryszczycy w danym gospodarstwie została stwierdzona przez laboratorium niemające statusu laboratorium wpisanego do załącznika B do dyrektywy 85/511.

- 70 Uwzględniając wysoce zakaźny charakter pryszczycy oraz konieczność szybkiego i skutecznego zwalczania tej choroby, właściwe władze zobowiązane są do wzięcia pod uwagę wyników pochodzących z tego rodzaju laboratorium w celu podjęcia, w razie konieczności, stosownych działań przewidzianych w przepisach wspólnotowych. Jednakże, jako że laboratorium to niekoniecznie zapewnia takie same gwarancje wiarygodności, jak laboratorium wpisane do załącznika B do dyrektywy 85/511, właściwe władze, przed podjęciem stosownych działań, muszą się upewnić co do wiarygodności tych wyników.
- 71 Ponadto należy w tym kontekście podnieść, że w każdym razie, niezależnie od tego, czy wyniki analiz pochodziły z laboratorium, które miało status laboratorium wpisanego do załącznika B do dyrektywy 85/511, właściwe władze mogą podjąć te działania wyłącznie z poszanowaniem zasad ogólnych prawa wspólnotowego, w szczególności takich jak zasada proporcjonalności oraz zasada ochrony praw podstawowych (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Tempelman i van Schaijk, pkt 31).
- 72 W tym miejscu należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem zasada proporcjonalności wymaga, aby działania podejmowane w trybie przepisów wspólnotowych były odpowiednie do realizacji zamierzonego celu i nie wychodziły poza to, co jest konieczne do jego osiągnięcia (wyroki: z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie C-434/02, Zb.Orz. str. I-11825, pkt 45 i w sprawie C-210/03 Swedish Match, Zb.Orz. str. I-11893, pkt 47, z dnia 6 grudnia 2005 r. w sprawach połączonych C-453/03, C-11/04, C-12/04 i C-194/04 ABNA i in., cartes, pkt 68).
- 73 Jeśli chodzi o ochronę praw podstawowych, skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym twierdzą w szczególności, że władze krajowe podjęły w tej sprawie działania z naruszeniem zasady poszanowania prawa do obrony.

74 Z równie utrwalonego orzecznictwa wynika, że poszanowanie prawa do obrony w trakcie każdego postępowania przeciwko osobie i mogącego doprowadzić do wydania niekorzystnego dla niej aktu stanowi podstawową zasadę prawa wspólnotowego, której przestrzeganie powinno być zagwarantowane nawet w przypadku braku odpowiednich uregulowań proceduralnych. Zasada ta wymaga, aby adresaci decyzji, które dotyczą w sposób istotny ich interesów, mieli możliwość przedstawienia w sposób użyteczny swojego stanowiska na temat okoliczności uwzględnionych na ich niekorzyść przy wydawaniu spornej decyzji (zob. np. wyroki: z dnia 24 października 1996 r. w sprawie C-32/95 P Komisja przeciwko Lisrestal i in., Rec. str. I-5373, pkt 21, z dnia 21 września 2000 r. w sprawie C-462/98 P Mediocurso przeciwko Komisji, Rec. str. I-7183, pkt 36 i z dnia 9 czerwca 2005 r. w sprawie C-287/02 Hiszpania przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. I-5093, pkt 37). Dlatego, biorąc pod uwagę istotne następstwa, jakie dla hodowców wiążą się z decyzjami podjętymi na podstawie art. 5 dyrektywy 85/511, art. 2 decyzji 2001/246 oraz art. 10 ust. 1 dyrektywy 90/425, przedstawiona zasada rozpatrywana w kontekście zwalczania pryszczycy wymaga, aby adresaci tych decyzji mieli możliwość przedstawienia w sposób użyteczny swego stanowiska na temat okoliczności uwzględnionych przy podejmowaniu spornych działań.

75 Niemniej jednak należy przypomnieć, że prawa podstawowe, takie jak poszanowanie prawa do obrony, nie mają charakteru bezwzględneho. Mogą one podlegać ograniczeniom, pod warunkiem że ograniczenia te rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego, jakim służy omawiane działanie, i że nie stanowią z punktu widzenia realizowanych celów nieproporcjonalnej oraz niedopuszczalnej ingerencji w samą istotę praw w ten sposób gwarantowanych. Do celów mogących uzasadniać tego rodzaju ograniczenia należy między innymi ochrona zdrowia publicznego (zob. podobnie wyroki: z dnia 8 kwietnia 1992 r. w sprawie C-62/90 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. str. I-2575, pkt 23 oraz z dnia 17 października 1995 r. w sprawie C-44/94 Fishermen's Organisations i in., Rec. str. I-3115, pkt 55).

76 W tym kontekście należy stwierdzić, że gdyby właściwe władze mogły podjąć stosowne działania przeciwko pryszczycy wyłącznie pod warunkiem, że wszystkie potencjalnie zainteresowane osoby zapoznają się uprzednio z faktami i dokumentami uzasadniającymi te działania oraz że zajmą stanowisko na temat tych faktów i dokumentów, szybkie i skuteczne działanie mogłoby stać się niemożliwe. Dlatego też ochrona zdrowia publicznego uzasadnia, co do zasady, podjęcie przez właściwe władze wspomnianych działań bez uprzedniego zapoznania

się ze stanowiskiem zainteresowanych osób na temat okoliczności uwzględnionych przy podejmowaniu tych działań. Ponadto tego rodzaju ograniczenie może stanowić nieproporcjonalną i niedopuszczalną ingerencję w samą istotę prawa do obrony tylko wówczas, gdy zainteresowane osoby zostałyby pozbawione możliwości zaskarżenia wspomnianych działań w późniejszym postępowaniu i przedstawienia w sposób użyteczny swojego stanowiska w ramach tego postępowania.

77 Co więcej, biorąc pod uwagę potrzebę podjęcia szybkich działań przeciwko przyszczy, zasada poszanowania prawa do obrony nie wymaga koniecznie zawieszenia ich wykonalności do czasu zakończenia postępowania.

78 Na koniec, jeśli w ramach takiego postępowania okaże się, że władze zobowiązane do zwalczania przyszczy mogły podjąć działania, o których mowa w dyrektywach 85/511 i 90/425 lub w decyzji 90/425, tylko na podstawie wyników analiz laboratoryjnych przesłanych im faksem, zasada poszanowania prawa do obrony nie stoi na przeszkodzie temu, by organ orzekający w tym postępowaniu oparł orzeczenia wyłącznie na tego rodzaju dokumencie, jeżeli strony miały możliwość przedstawienia swoich stanowisk na jego temat.

79 Biorąc powyższe pod uwagę, na pytania czwarte i piąte należy odpowiedzieć, że właściwe władze zobowiązane są do uwzględnienia wyników analiz pochodzących z laboratorium, które nie jest wpisane do załącznika B do dyrektywy 85/511 oraz do podjęcia w razie konieczności działań przewidzianych w tej dyrektywie lub wszelkich innych działań niezbędnych ze względu na konieczność szybkiego i skutecznego zwalczania przyszczy. Właściwe władze zobowiązane są do wzięcia pod uwagę również wyników pochodzących z laboratorium niemającego tego rodzaju statusu w celu podjęcia, w razie konieczności, stosownych działań przewidzianych w przepisach wspólnotowych. Jednakże, jako że laboratorium to niekoniecznie zapewnia takie same gwarancje wiarygodności, jak laboratorium wpisane do

załącznika B, właściwe władze, przed podjęciem stosownych działań, muszą się upewnić co do wiarygodności tych wyników. W każdym razie właściwe władze mogą podjąć działania w celu zwalczania pryszczycy wyłącznie z poszanowaniem zasad ogólnych prawa wspólnotowego, w szczególności takich jak zasada proporcjonalności oraz zasada ochrony praw podstawowych.

W przedmiocie kosztów

⁸⁰ Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) Dyrektywę Rady 85/511/EWG z dnia 18 listopada 1985 r. wprowadzającą środki wspólnotowe w sprawie zwalczania pryszczycy, zmienioną dyrektywą Rady 90/423/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r., należy interpretować w ten sposób, że zmiany danych dotyczących laboratorium wymienionego w załączniku B do tej dyrektywy, które nie zostały wpisane zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 17 tej dyrektywy, powodują utratę przez nie statusu laboratorium w rozumieniu wskazanego załącznika tylko wówczas, jeżeli zmiany te mogą mieć niekorzystny wpływ na bezpieczeństwo laboratorium w zakresie ryzyka rozprzestrzeniania się wirusa pryszczycy w czasie wykonywanych przez nie analiz i jeżeli zwiększają one w ten sposób ryzyko zarażenia miejscowych zwierząt podatnych. Ponadto wskazana dyrektywa 85/511 nie stoi na przeszkodzie podejmowaniu przez państwo członkowskie działań w celu zwalczania pryszczycy przewidzianych w art. 10 ust. 1 dyrektywy Rady 90/425/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. dotyczącej kontroli weterynaryjnych i zootechnicznych mających

zastosowanie w handlu wewnątrzspółnotowym niektórymi żywymi zwierzętami i produktami w perspektywie wprowadzenia rynku wewnętrznego, w oparciu o wyniki pochodzące z laboratorium, które nie jest wymienione w załączniku B do tejże dyrektywy 85/511.

- 2) **Właściwe władze zobowiązane są do uwzględnienia wyników analiz pochodzących z laboratorium, które nie jest wpisane do załącznika B do dyrektywy 85/511, oraz do podjęcia w razie konieczności działań przewidzianych w tej dyrektywie lub wszelkich innych działań niezbędnych ze względu na konieczność szybkiego i skutecznego zwalczania pryszczycy. Właściwe władze zobowiązane są do wzięcia pod uwagę również wyników pochodzących z laboratorium niemającego tego rodzaju statusu, w celu podjęcia, w razie konieczności, stosownych działań przewidzianych w przepisach wspólnotowych. Jednakże, jako że laboratorium to niekoniecznie zapewnia takie same gwarancje wiarygodności jak laboratorium wpisane do wspomnianego załącznika B, właściwe władze, przed podjęciem stosownych działań, muszą się upewnić co do wiarygodności tych wyników. W każdym razie właściwe władze mogą podjąć działania w celu zwalczania pryszczycy wyłącznie z poszanowaniem zasad ogólnych prawa wspólnotowego, w szczególności takich jak zasada proporcjonalności oraz zasada ochrony praw podstawowych.**

Podpisy